

BOSETNING I EN FORLATT INDUSTRI
Avgangsprogram 2023, av Selma Sandbu

INNHOLDSFORTEGNELSE

s. 4-5	intensjon	INNLEDNING
s. 6-7	site	
s. 9	problemstilling	
s. 10-19	stedet i byen	BAKGRUNN
s. 20-27	stedet i kvartalet	
s. 28-33	stedet på matrikkelen	
s. 34	program	PROSJEKT
s. 36-37	metode	
s. 38	materiale	
s. 40-41	kilder	

Selma Sandbu
160397

Avgang 2023

Bosætning Økologi og Tektonik
Veiledere: Simon Hald Hansen og Thomas Nørgaard

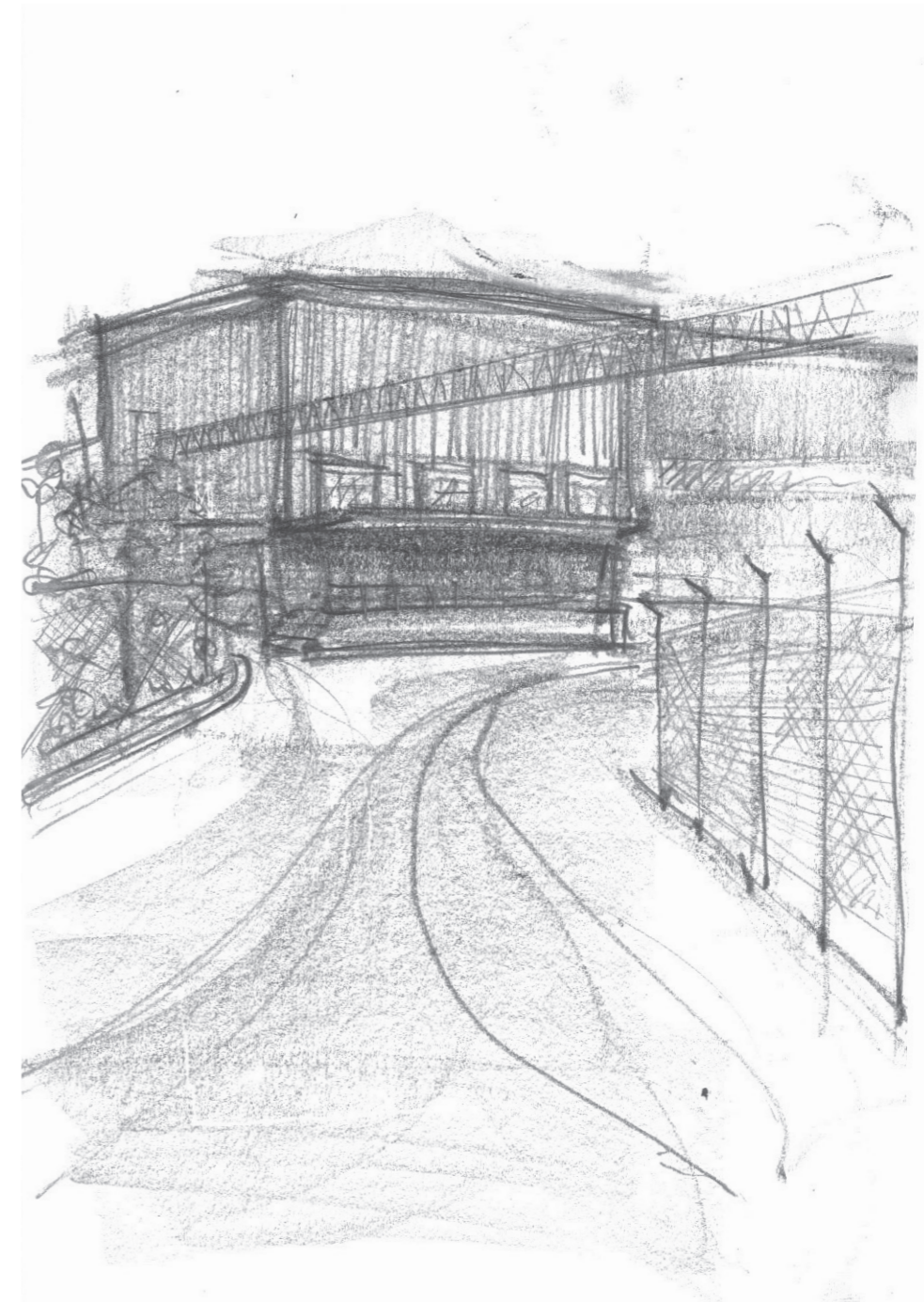
INTENSJON

Dagens utvikling styres av tabula rasa. Man jevner det gamle med jorden og bygger nye kvartaler opp, tegnet i én omgang, nøye planlagt¹.

Samtidig som industrien i København blir lagt ned eller flyttet ut av byen, blir områdene og bygningene den forlater revet og endret til boligområder. Eksempelvis, da Islands Brygges sojakagefabrikk ble lagt ned, ble det startsskuddet til en omfattende fornyelse av havneområdet². Stedet føles mer som en del av det København vi ser på andre siden av havneløpet og frøsiloen er ugjenkjennelig som noe annet enn et moderne kompleks med luksusleiligheter. Den romantiske fortellingen om gjenbruk av ressurser og byens historie er der, men uten menneskene og aktiviteten industrien førte med seg. Det er et lag av kulturarv jeg mener ofte blir glemt i dagens utvikling og transformasjon.

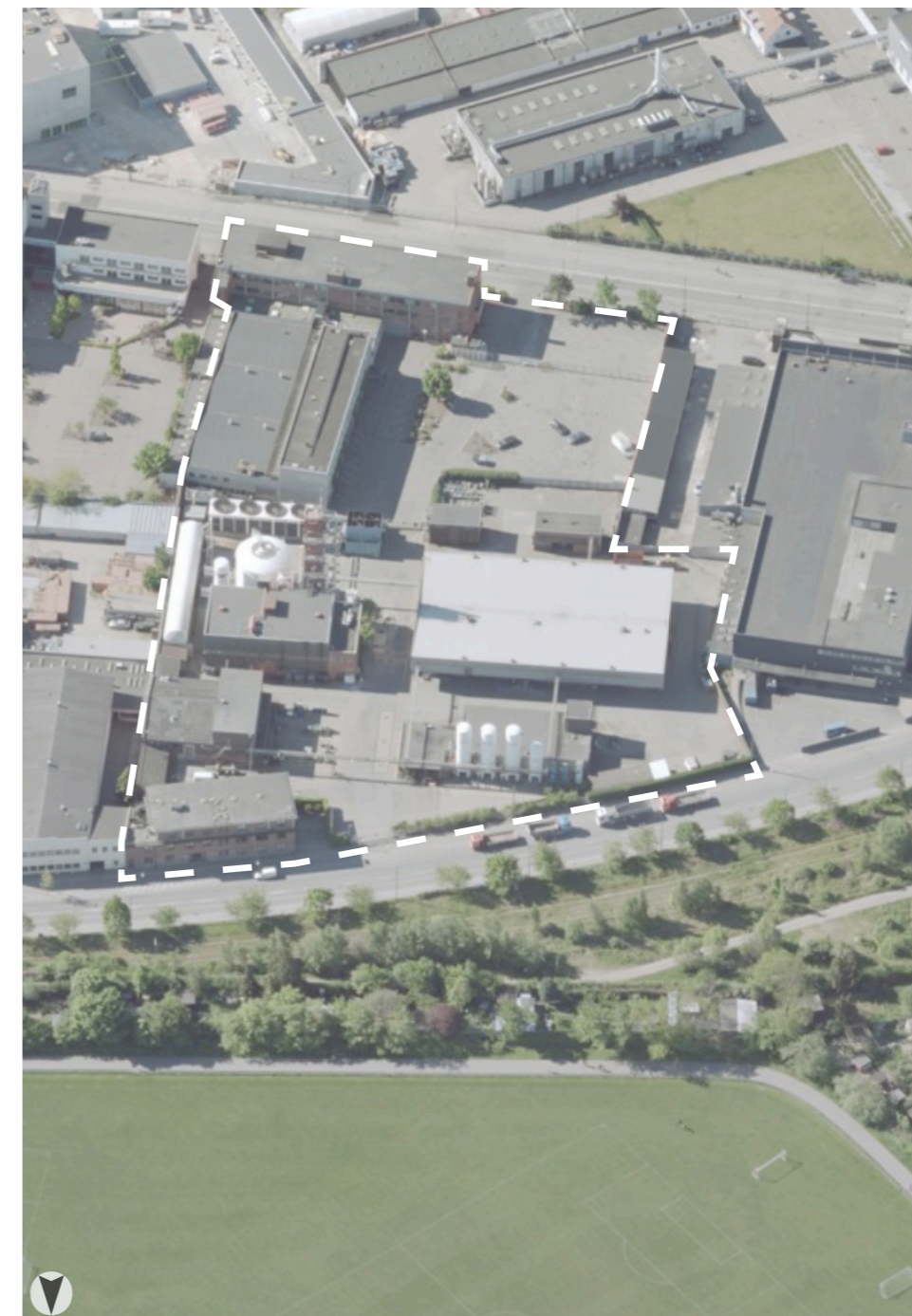
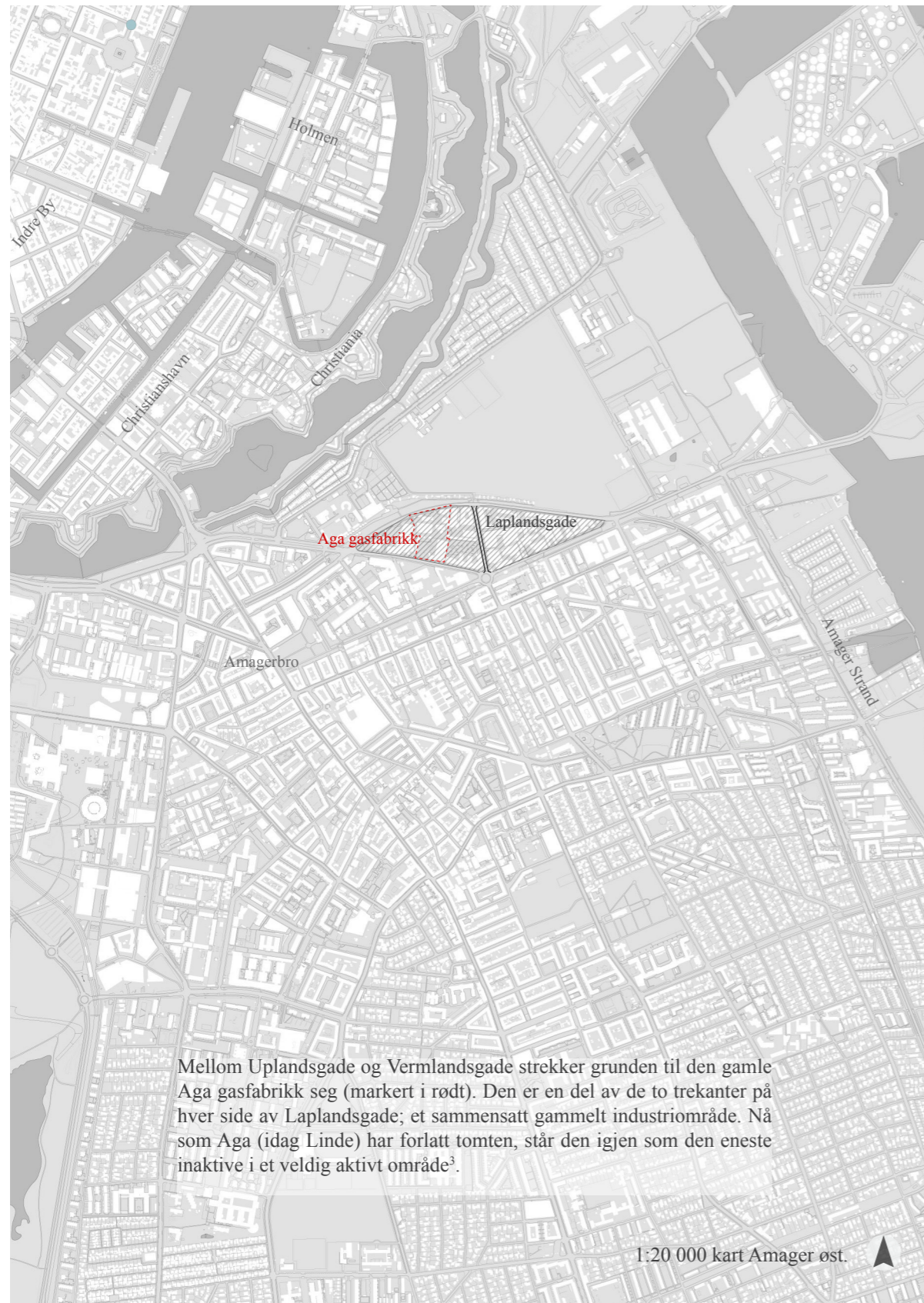
I min skriveoppgave med Ulrika Nilsson, *Fra tabula rasa til spolia*, rettet vi et fokus på hvordan tiden forankres i arkitektur. Jeg ble herfra inspirert til å videre utforske måter gjenbruk av ressurser og tidens spor kan styrke identitet og tilknytning til våre bygninger og boliger¹.

I en tid med både stigende leiepriser og stadig mangel på boliger, sees et klart behov for regulerte utleiepriser til studerende så de også har plass i byen. Studieboliger bygges ofte med en midlertidig eller fleksibel karakter, ettersom de fungerer som et springbrett før beboerne slår seg ned. Enten det er containerboliger som kun har lov til å stå en begrenset tid, eller kollegier der alle de ens værelser skal se like ut ved inn- og utflytning, skal det ikke etterlates spor etter det livet som har levd der. Men de studerende vil alltid være tilstede, selvom den enkeltes studenttilværelse er midlertidig. Deres tilstedeværelse og tilknytning er viktig - også i deres hjem.

Egen skisse av inngangen til Aga gasfabrikks grund på Amager.

SITE

Sitet: Aga fabrikkens gamle grund, sett fra nord

”My opening suggestion is this: architectural projects never make sense culturally, professionally, or personally if their history is limited to the comparatively brief events of design and construction. This is to say they are what they are because of their relationship to what preceded and follows them.”

Fra David Leatherbarrows ”Building Time”⁷

Nedleggelsen av Aga gasfabrikk blir en katalysator for utviklingen av de to trekantene opp til Kløvermarken. Det skal lages et lokalplanforslag for kvartalet, industri- og erhvervsområdet skal utvikles til boliger med blandet erhverv⁵. Dette medfører en markant karakterendring av et område preget av sporene fra industri og aktivitet blandt arbeidere og kunstnere.

Jeg vil ikke motsette meg denne utviklingen. Ingenting er permanent og nettopp det bærer stedet preg av. Men jeg vil i mitt studie se på hvordan man kan ta del i denne kraftige utviklingen, uten tabula rasa men derimot å bruke stedets fortid og foranderlighet som en styrke, gjennom en nøysom transformasjon.

Studentboliger på stedet vil både kunne svare på et behov i byen, og videreføre stedets aktivitet og liv. Sammen med et offentlig program gjennom et forsamlingshus, vil prosjektet kunne skape en kobling mellom Laplandsgadekvartalets fortid og fremtid, der mennesker fra stedets ulike tider møtes, og en kobling mellom det spesielle kvartalet og byen utenfor.

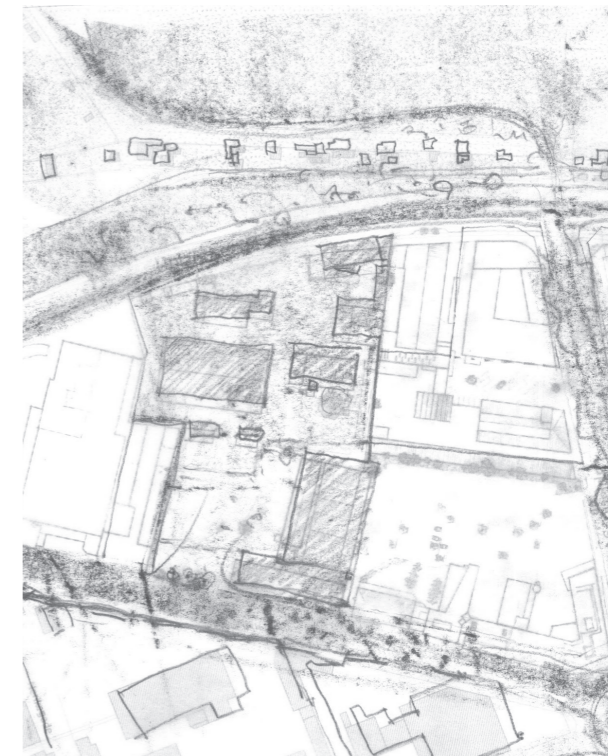
Med den gamle Aga-fabrikkens grund som avgrensning, vil jeg studere mulighetene til bosetning og dermed en transformasjon på et sammensatt og historisk område. Dermed stiller jeg spørsmålet:

Hvordan kan man - som en del av en langsom utvikling - skape en bosetning og transformasjon som viderefører stedets eksisterende karakter og kultur inn i en ny tid?

STEDET I BYEN

Fabriksgrunden jeg har valgt som mitt site, tilhører både et større historisk industriområde på Amager Øst, og en nyere bydel stadig i utvikling. I min analyse av stedet starter jeg med hvordan det forholder seg til dets større kontekst. Hva omringer kvartalet og sitet?

egen skisse

Bildet er tatt fra Uplandsgades fortau, like utenfor grunden til den gamle Aga-fabrik, i retning overgangen der sykkelstien mot vollene starter. Man ser igjennom kløvermarkens åpne landskap, kolonihavene, amagerbanen og den brede Uplandsgade til forbrenningsanlegget i det fjerne. Og igjennom kikket skapes en forbindelse - fra et lite, gammelt industrikvartal - til store København.

STEDET I BYEN AMAGER

For drøye hundre år siden var Amager for det meste bestående av jorder og gårder i små landsbyer, men har utviklet seg til et utbygget område og med en stor del tilhørende København kommune, Amager Øst. På grunn av havneløpet og vollene, har det københavnske Amager kunnet holde på sin egenart og oppleves som et eget område som skiller seg fra de tilgrensende bydelene Indre by og Christianshavn⁶. Amager er et sammensatt område på tvers av kommunegrensen, med mange ulike typologier og landskap. Industribygg, boligkarréer, parcelhus og havebyer. Strandlinje, fælled og havn. Nesten 200 000 ”amagerkanere”⁷.

Industrien

Københavns vekst gjorde at industrien kom over vollene til Amager rundt starten av 1900-tallet. Amagerbanen som stort sett fraktet gjødsel til jordene nedover mot Kastrup, ble den infrastrukturen som fabrikkene og arbeidsplassene sentrerte seg rundt (se appendix s.3). Jernbanen er ikke lenger i bruk, men jernbanesporene er stadig å se flere steder i bydelen. Parallelt med Amager Strand går veien, Ved Amagerbanen, der de gamle sporene i dag har gitt plass til en sykkelsti med et bredt grønt parti. En utvikling av byens historie og infrastruktur kan på den måten sies å være representert i Amagerbanen.

Bosetning

Befolkningen i bydelen økte drastisk i løpet av 1900-tallet⁸. I takt med Københavns vekst, har industrien flyttet lenger ut og boligene har i dag tatt overhånd. I dag står Laplandsgadekvarteret igjen som et av de få områdene hvor sporene fra det industrielle Amager er tydelige.

Industribebyggelse etableres i de gamle hagebyene i Laplandsgadekvarteret fra 1933⁹.
Bilde fra ”Haverne ved Amagerbanen”-brosjyre. ”Haverne vokser til”

STEDET I BYEN

1. Stedet ligger i det markerte området med lokalplanforslag. Det nåværende industri- og erhvervsområdet i kommuneplanen åpnes for utvikling av boliger. Dette området forholder jeg meg til som sitets kvartal, blandt annet på grunn av de planer som finnes for området, og hvordan det skiller seg fra omkringliggende lokalplaner⁵.

2. Bykjernen ligger i indre Amager, og langs med Amagerbrogade. Med gult ser man den området med lav bebyggelse - villaer, parcelhus og havebyer. Den høye bebyggelsen i oransje består stort sett av nyere boligbyggerier, som ligger spredt rundt bykjernen og tett på de gamle industriområder. Kjernen og metroen ligger adskilt fra industri- og erhvervsområdene, som fungerer som en barriere ut mot de grønne områder og kysten i nord-øst¹⁰.

3. Med blått ser man hvordan Laplandsgadekvartalet er en del av et større industriområde. Et belte som forholdt seg til den gamle Amagerbanen. Når jernbanen som funksjon ikke lenger finnes, ligger denne industrien heller ut mot de åpne landskap forbi jernbanesporene, og henvender seg mot byens ”ytterside”.

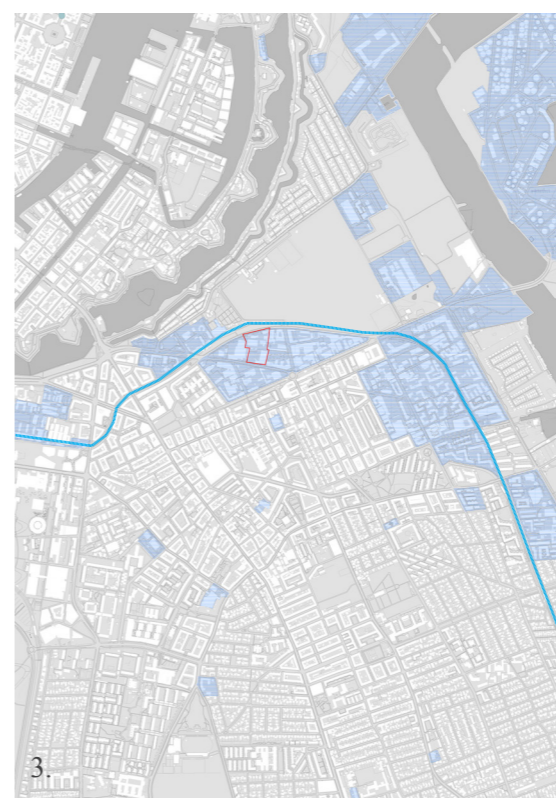
4. Det siste kartet viser de offentlige møtestedene på Øst Amager: skoler, kirker, kulturhus, idrett og bibliotek¹¹.

1. Lokalplanforslag / Laplandsgadekvartalet

2. Bykjerne Metrostasjoner Amagerbrogade
Høy bebyggelse Lav bebyggelse

3. Erhverv / Industri Amagerbanen

4. Offentlige møtesteder 1:40 000

5. Københavns Kommune 2022, se appendix s.4
10. Københavns Kommune, 2014;20
11. Amager Øst Lokaludvalg, 2021

Data hentet fra: kortforsyningen / geodanmark

STEDET I BYEN
BYARKITEKTONISKE ELEMENTER RUNDT LAPLANDSGADEKVARTALET

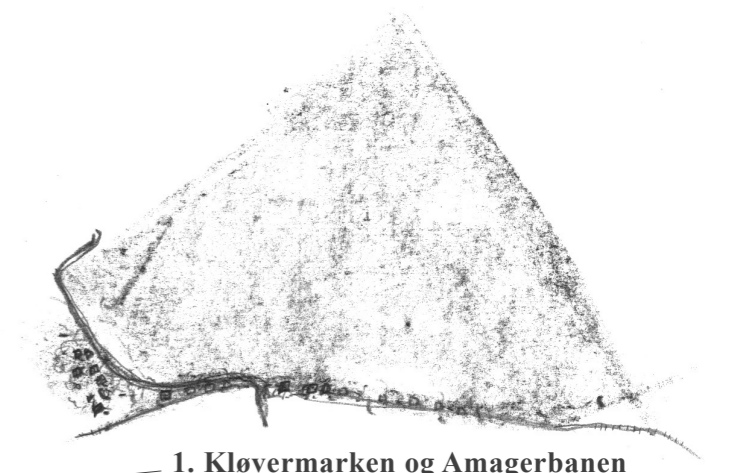
1

2

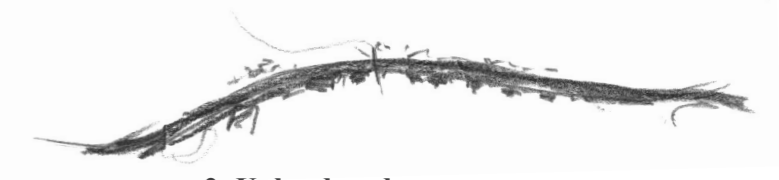
3

4

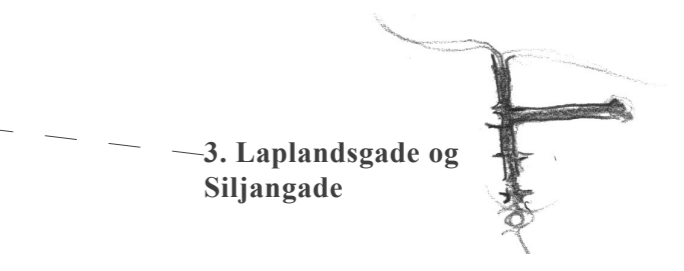
5

1. Kløvermarken og Amagerbanen

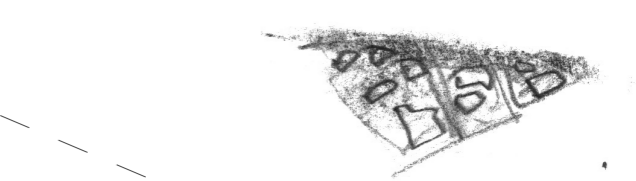
2. Uplandsgade

3. Laplandsgade og
Siljangade

4. Prags Boulevard

5. Vermlandsgade og industri-
kvartalet rundt Nerikegade

BAKGRUNN

1:8000

BAKGRUNN

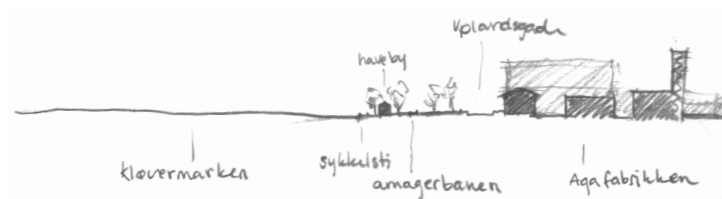

1. Kløvermarken og Amagerbanen

Type: Rekreativt område

På nordsiden av industriområdet ligger Kløvermarken, som et stort åpent pusterom. Idrettsbanene skaper et av de få stedene i byen der man får utsikt fra bakken over byens siluett. Mot Uplandsgade er de gamle jernbanesporene bevart, i et grønt område med den brede bilveien på én side og kolonihavehus og Kløvermarken på den andre.

Når man kommer fra Laplandsgade over Uplandsgade, jernbanesporene, forbi kolonihavehusene innmellom trærne - er man på kun et par meter kommet langt vekk fra trafikken.

2. Uplandsgade

Type: Belastet bilvei

Bilveien Uplandsgade er den mest belastede veien av de som grenser til sitet. En bred vei med mye trafikk, som både skaper støy og avstand mellom kvartalet og det rekreative området på andre siden av veien. Med utbyggingen av områdene på Nordøst Amager kan man gå utifra at trafikken øker¹⁰.

3. Laplandsgade (og Siljangade)

Type: Bilvei med parkering

Laplandsgade er gaten mellom de to kvarterer. Det er en bilvei, men med rolig trafikk og parkering langs veien.

Langs Laplandsgade og inn blindveien Siljangade ligger ertv og kontorer som krever mye parkering, som gjør at veien fungerer mer som en destinasjon og krysset i kvartalenes kjerne, ettersom bilister skal forbi heller beveger seg rundt via Uplandsgade. Som gjennomgang er den bedre for syklist, da Laplandsgade kobler seg på sykkelstien som ligger langt Kløvermarken

Fortauet og fasadene langs nordsiden av boulevarden

Kikk over mot sørsidens boligbyggerier

4. Prags Boulevard

Type: Bilvei/boulevard og boligkarréer, bebyggelsesprosent 130-150¹²

Denne østlige delen av Prags Boulevard danner et tydelig grense mellom industri- og erhvervsområdet og boligområdene. Gaten er bred, med to filer med bil- og sykkelvei og en grønn midtrabatt. Langs sørsiden av gaten er større boligkarréer, og Nordøst Amager skole er på vei, som skiller seg veldig fra klondike-landskapet på nordsiden. Avstanden gjør at det virker som to ulike gater ettersom hvilken retning man ser.

5. Vermlandsgade og industriområdet rundt Nerikegade

Type: Industriområde og perspektivområde¹³ bebyggelsesprosent max 150¹²

Nerikegade-kvartalet har en egen lokalplan og består i hovedsak av legemiddelselskapet Xellias lokaler, som strekker seg over hele Nerikegade og etterlater kun det lille hjørnet mot rundkjøringen til noe Pelican Selv Storage og noe mindre ertv. Kvartalet har kun et par åpninger mot Laplandsgade-kvartalet og fremstår mer avvisende. Hvis man skal hurtig igjennom, er ikke denne Vermlandsgade like god som Uplandsgade, så den har mye mindre biltrafikk selvom den er en like bred bilvei. Den egner seg da heller ikke til å oppholde seg i på andre måter, den oppleves mer stille og tom.

Bilde: Xellias grund, fra nord: skraafoto.dataforsyningen.dk

STEDET I KVARTALET

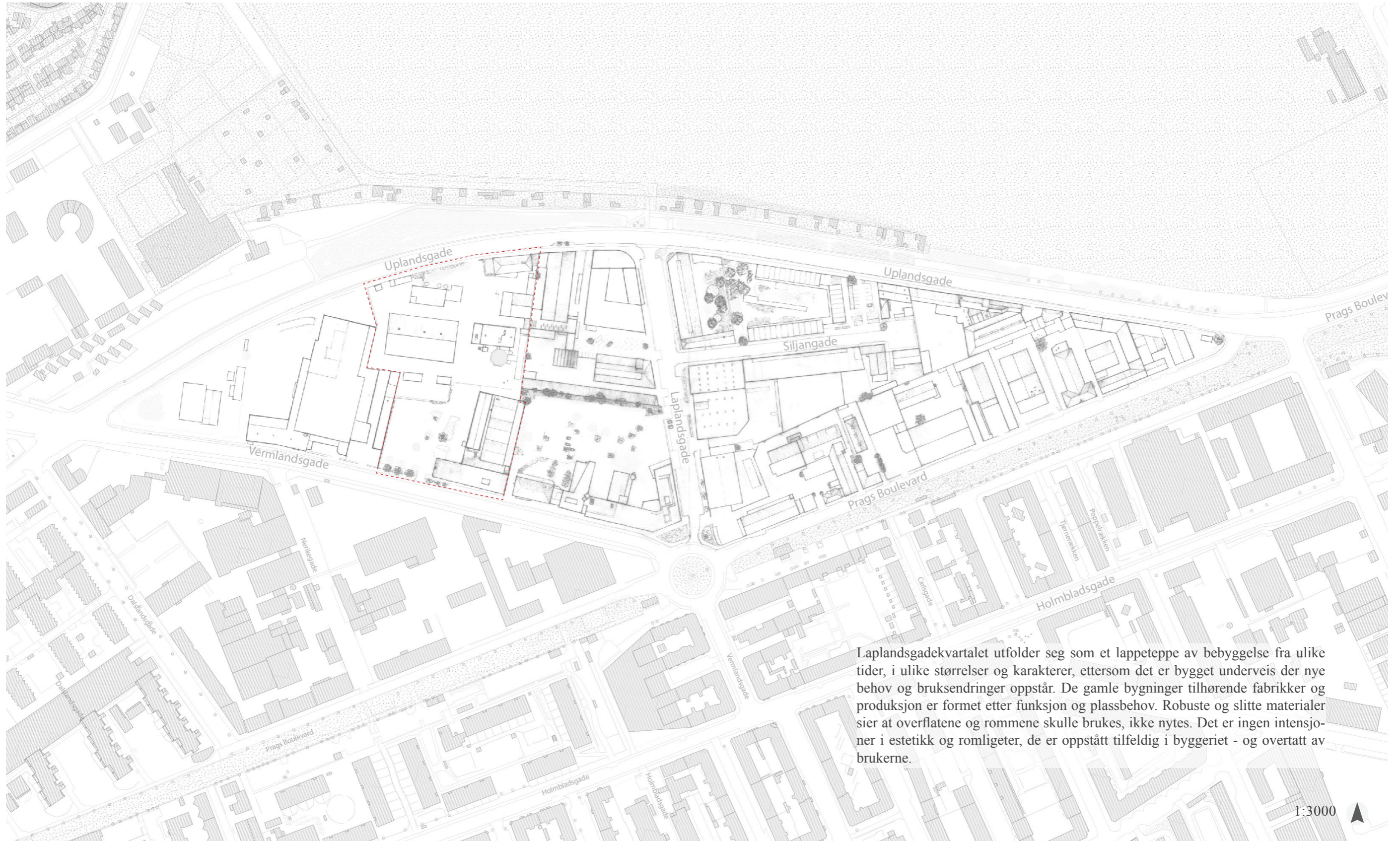
De to trekantene som utgjør Laplandsgade-kvartalet er samlet i kommuneplanen, skal få en lokalplan og blir omtalt som ett område. Som beskrevet tidligere er det faktorer i dets kontekst - som naturen rundt og de ulike veiene med dens trafikk - som skaper en fysisk avstand til det omkringliggende. Men de skiller seg også ut fra deres naboer i flere nivåer enn byplanlegging og geografi. Mitt interesse for området bunner i et samfunnsmessig, romlig og fenomenologiske perspektiv, som utgår fra en opplevelse av stedet.

I det gamle industriområdet er det både gamle og nye arbeidsplasser og verksteder. Autoverksteder, rockere, møbelsnekkere, kunstnere og en naturvin-butikk (se oversikt over funksjoner i appendix s.6). Samholdet mellom de her ulike funksjonene, tidene og menneskene, er noe av det som blir beskrevet som særlig ved Laplandsgade-kvartalet^{3,14}. Før jeg nærmer meg mitt valgte site, er det viktig for meg å anerkjenne dets plassering i et komplekst og sammensatt industriområde og undersøke kvartalets helhet.

Jeg vil da kartlegge de ulike arkitektoniske kvaliteter som jeg interesserer meg for og anses som karaktergivende for området.

Eget foto: Byens lag fra kløvermarken og innover mot kvartalet. Trær og grønne strekker, togspor, Uplandsgade med bilvei, sykkelvel, fortau og bygningsfasadene, og så industri-områdets kjerne som stikker opp i form av det røde tårnet.

STEDET I KVARTALET

STEDET I KVARTALET

En oppdelt, langsom utvikling preger kvartalet. Bygningene er oppstått én og én. Påbygg og tilbygg i ulike skalaer og overflater, ettersom hvilken funksjon de er bygget til.

Sporene fra industri

Når man går langs gatene åpnes kvartalet inn til de ulike matrikklene. Åpne kikk inn til undervisningssteder, bilverksteder og kunsterkollektiv.

STEDET I KVARTALET

Rytmer og mønster i det kaotiske klondike-aktige landskapet. Repetisjoner i ryddige fasader.

Områdets palimpsest av ulike tider og materialer.

Mangfoldet i materialer.
Linjer og mønster i fasader, lette og tunge materialer, nytt og gammelt.

STEDET PÅ MATRIKKELEN

På det valgte site har Aga-fabrikken gradvis flyttet ut av bygningene. Grunden er på 17600 m² og har en bebyggelsesprosent på 58. Den er forlatt, men ikke tom. Her samles særegenhetene som preger industriområdet på ett sted. Med en stor åpen plass imellom dem, klar for å inntas.

I kommuneplanen står det at ”I den videre planlægning for området ved Siljanga- de, i et kommuneplantillæg med lokalplan, ses på, hvordan man kan fastholde områdets karakter og kreative erhverv og samtidig tilføre nyt liv med nye boliger og erhverv”¹³. I den forbindelse etterspør politikere en redegjørelse for de karaktergivende elementer og foreslår det som et kulturmiljø¹⁵. For hvordan bevarer man et miljø så preget av aktivitet, produksjon og historie, når boligbyggeriene kommer - og nye mennesker flytter inn i dem?

Politikere anerkjenner industriområdets egenkarakter som viktig og bevarings- verdig, samtidig er det et attraktivt område for utbyggere - så tett på Indre by.

Aga-grunden er kjøpt opp av Sophienberg-gruppen, som vil bygge nye boliger og renovere eksisterende bygninger til kontorer i ”New-Yorker-stil”. Som en ny liten bydel, skriver de¹⁶.

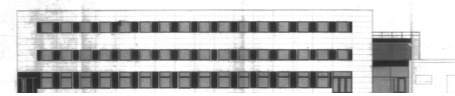
Den gamle verkstedsbygningen er den eneste på grunden som er i bruk. Her leier kunstnere atelier og verksteder, og kreative erhverv har kontorer.

STEDET PÅ MATRIKKELEN
BYGNINGER (FUNKSJONER)
1:1000

A Lager og verkstedsbygning
1962
Idag: Kunstnere og kreative erhverv

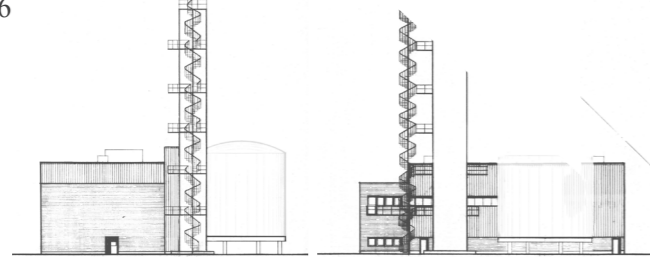

B Verkstedsbygning
1974

C Fyldestasjon
1976

D Maskinhall, spaltningstårn, kontor, fundament til tidligere oksygentank
1976

E Smedeverksted 1976-87 F Kontor 1976

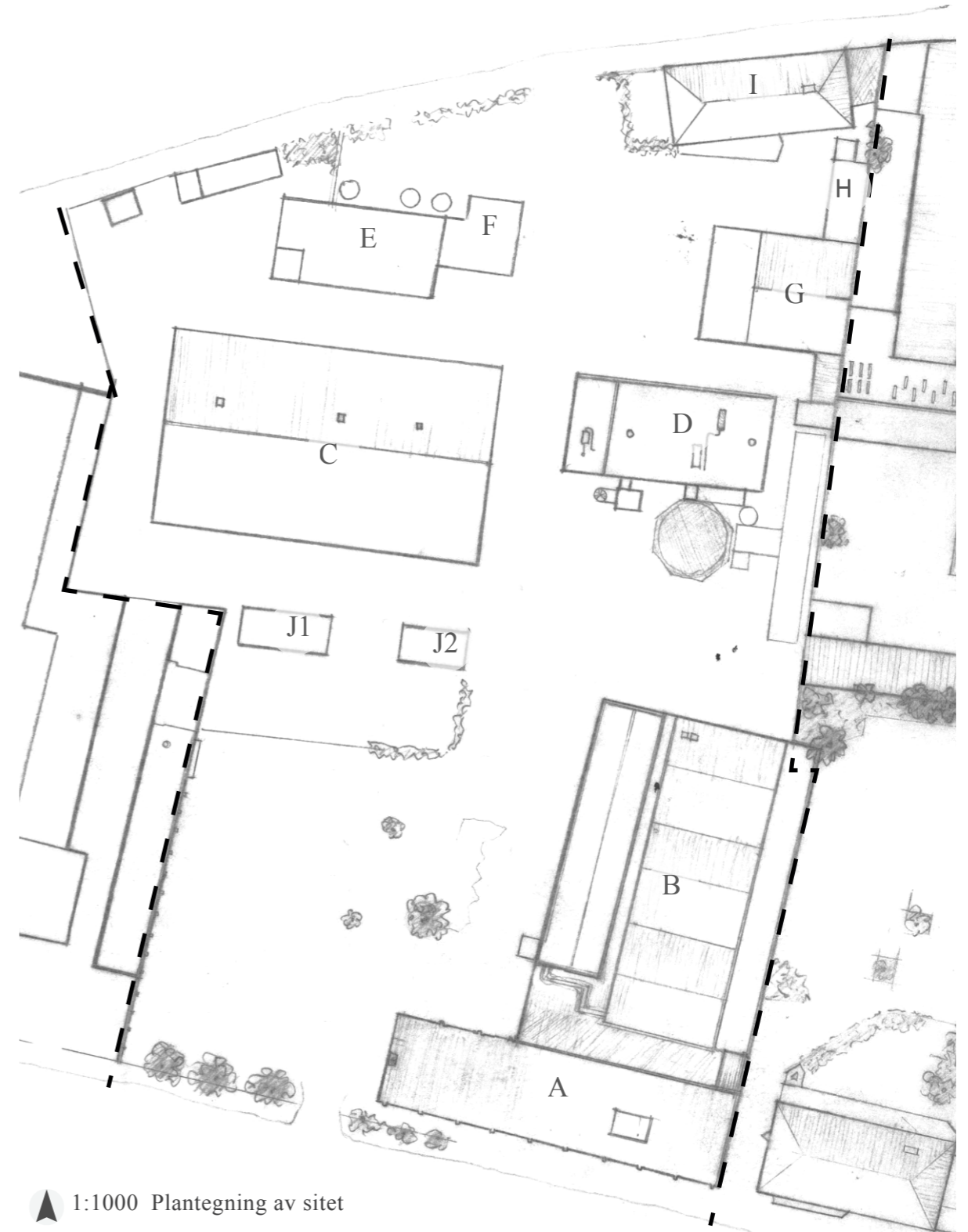
G Lattergasfabrik

H Kontor

I Kontor, sitets eldste bygning
1950

J Acetylenfabrikk 1973 Transformatorstasjon

▲ 1:1000 Plantegning av sitet

STEDET PÅ MATRIKKELEN

En grønn oase gjemmer seg fra fabrikkområdet

gjemmesteder

i mellom bygningene mot Uplands-gade

bak hegn, metall og skrald er det et hus

Over plassen kikker tårnet opp fra bygningsmassen

en komposisjon av mursten, stål, betong og glass.

PROGRAM

Nye studentboliger og et offentlig forsamlingshus blir en måte å skape liv og videre historie til et allerede historisk sted. De to funksjonene skal kunne ta området videre, og samtidig bevare og styrke det eksisterende lokalsamfunnet.

Under min analyse av sitet og dets bygninger, skal jeg vurdere hvor mye av mitt nedslag som skal utgjøre en transformasjon av eksisterende bygg og hvor mye jeg skal legge til. Min transformasjon og nybygg skal utvikles i sammenheng med grundens helhet, og min vurdering og plan for den.

Nedslaget i form av boliger og forsamlingshus, vil bestå av et utsnitt av grunden. Jeg vil lage en plan for hele den 17600 m² tomten, men i tegninger fokusere på mitt utsnitt for å komme tett på materiale og romligheter i programmet. For hele grunden(helheten) skal det da skapes en strategi og plan, mens nedslaget(delen) skal gjennomtegnes og komme ned i detalj.

Prosjektets nedslag vil da inneholde:

Studentboligene

Prosjektet vil inkludere boliger til rundt 30 - 50 studerende og deres fellesfunksjoner (køkken, vaskeri, sykkelparkering, skur) med forbehold om at dette kan endres etter bygningene og grundens potensiale er undersøkt ytterligere. Veiledende kan jeg anslå at dette vil utgjøre mellom 850 - 2000 m², men dette vil komme an på boligenes typologi.

Forsamlingshuset

Studentboligene forankres lokalt med en utadvendt funksjon gjennom forsamlingshus for både beboere og besøkende. De ekstra funksjoner kollegier ofte tilbyr kommer i forbindelse med dette. Her inngår leserom, verksted og en scene.

Mellomrommet

I mellom programmets funksjoner, finnes romligheter, åpninger og elementer som blir viktige å vise i prosjektet. De semi-offentlige og offentlige uterom er det som vil trekke liv og aktivitet ut i byen og påvirke mer av området.

Noen rom vil skapes for aktivitet og forbindelser, og noen vil stå urørt og overlatt til enten framtidig utvikling eller brukernes egen agenda.

METODE

Jeg vil at prosjektet skal vise et eksempel på en nøysom og langsom utvikling, en videreføring av det gamle og med åpenhet for en uviss framtid. Et møte i tiden.

Min metode for prosjektet skal utgå fra det eksisterende sted - både ved gjenbruk av bygninger og ressurser og utifra stedets fenomenologi og historie. Å bevare mest mulig av de særegenhetene jeg har registrert ved stedet, blir en måte å ivareta den karakter det besitter. Vi vet ikke hva som kommer til å skje med resten av Laplandsgadekvartalet, men jeg vil gjennom mitt prosjekt gi et bud på en start av stedets boligutvikling, på en måte som tar utgangspunkt i den eksisterende grund som et landskap å bygge videre på og utnytte.

I min analyse og verdisetting av de eksisterende bygninger, vil jeg dele opp deres bevaringsverdi i tre kategorier. De er utarbeidet ut fra min lesning av sitet, og hvordan dets bygde elementer skiller seg fra hverandre på de her tre områder:

Bevaringsverdige ressurser. Materialer og bygg i god stand, holder lenge og ikke er forsvarlig å rive på grunn av energi. Kan være både gjenbruk av ressurser, og bevaring av hele konstruksjoner, for eksempel betongbyggeri.

Bevaringsverdige arkitektoniske elementer. Bygninger og elementer jeg vurderer som av høy arkitektonisk verdi. Det kan være kvaliteter i romligheter, komposisjoner og stoffligheter som jeg har registrert på stedet.

Bevaringsverdige historiske objekter. Med historiske objekter mener jeg de konkrete sporene fra tiden som finnes på stedet. De ruinene og objektene fra industrien som stadig står. Frarøvet sin funksjon er de kun skulpturer, som står og forteller en historie om noe som ikke er der lenger. Denne type elementer kan på denne måte holde stedet i bevegelse, og knytte seg både til en fortid og en fremtid. Dette anser jeg foreløpig som ting som både kan utvikles og gis nye funksjoner- eller få stå uberørt som skulpturer.

Transformasjonen

Videre i arbeidet med sitet vil jeg ta utgangspunkt i Nicolai Bos teknisk - historisk - fenomenbunden metode. Å bruke disse tre perspektiver vil la den helhetlige fortellingen til stedet og dets bygninger styre prosjektet videre¹⁷. For å føre det framover og ikke kun bevare.

Ressurser

Arkitektur

Historiske objekter

MATERIALE

Tegninger

Jeg vil vise mitt konkrete nedslag gjennom et tegningssett:

1:100/200

1:5/10/25

og illustrere en strategi for grunden gjennom en situasjonsplan:

1:500/200

(skalaer er veiledende og med forbehold)

Modell

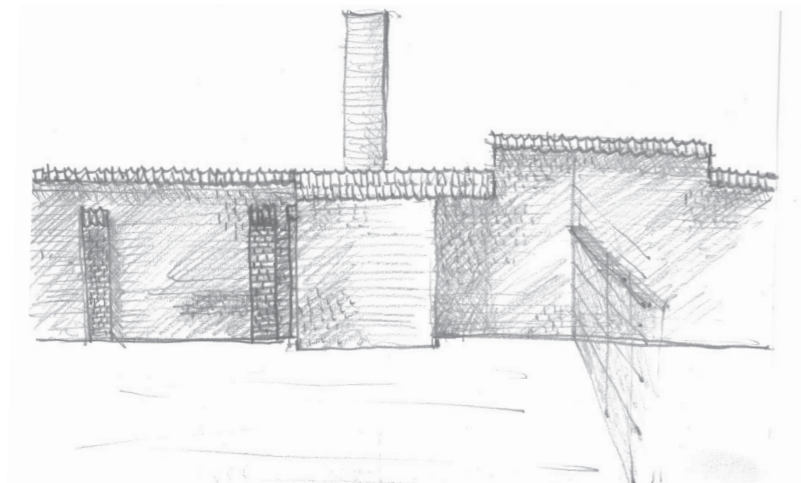
I modell vil jeg kunne arbeide med de ulike volumene og den collage-aktige karakteren til stedet, og utnytte dette i studier og design.

Visualiseringer

Igjennom visualiseringer kan jeg, utover tegningssettet, utfolde mer om romligheter og materialitet.

Katalog

Prosessen dokumenteres i katalog

KILDER

FOTNOTER

1. Sandbu, Selma; Nilsson, Ulrika, (2022) "Fra tabula rasa til spolia" Det Kongelige Danske Kunstakademiets Arkitektskole
2. Kend København - Islands Brygges historie
<http://www.hovedstadshistorie.dk/islands-brygge/islands-brygges-historie/>
3. Svane, Ulf; Rasmussen, Mathias Kobberrød "Amager Øst" Copenhagen Archives
<https://www.cpharchive.com/dk/hjem/amager-st>
4. Leatherbarrow, David, (2020) Building Time - Architecture, Event and Experience; Bloomsbury Visual Arts
5. Københavns Kommune (2022) Referat
<https://www.kk.dk/dagsordener-og-referater/Teknik-%20og%20Milj%C3%B8udvalget/m%C3%B8de-20062022/referat/punkt-22#agenda-element-appendices>
6. Planstyrelsen, Kontoret for by-, og bygningsbevaring. (1992). "Amager Byatlas: Bevaringsværdier i bydel og bygninger 1992" Miljøministeriet, Planstyrelsen i samarbejde med Københavns Kommune.
7. Danmarks Statistik, 2022
<https://www.dst.dk/>
8. Trap Danmark (2021) Amager Østs befolkning og boliger
https://trap.lex.dk/Amager_%C3%98sts_befolkning_og_boliger
9. Bevar Amagerbanen (2021) "Haverne ved Amagerbanen"-brochure
10. Helhedsanalyse Nordøst Amager (2014) Københavns Kommune
11. Amager Øst Lokaludvalg (2021) "Bydelsplan for Amager Øst"
12. Diverse lokalplaner (Interaktivt kort: kk.dk/lokalplaner)
Lokalplan no.204 (1993) Nerikegade
Lokalplan no 49 (1983) Holmbladsgade
Lokalplan no 138 (1990) Carlsgade
Lokalplan no 479 (2012) Jenagade
13. Københavns Kommuneplan (2019) s.60-61 Amager Øst
14. Byens Sjæl (2022) Afrapportering af "Byens Sjæl" Københavns Kommune
15. Koefoed, Gry (2023)
<https://byrummonitor.dk/Nyheder/art9171096/K%C3%B8benhavns-Kommune-beder-om-input-fra-beboere>
16. Sophienberg Projektbeskrivelse "Aga-grunden" <https://sophienberg.com/project/aga-grunden/>
17. Arkitektens Transformation - Fem metoder, Nicolai Bo

ØVRIGE

Appendix

Mostafavi, Mohsen; Leatherbarrow, David, (1993), "On Weathering - The Life of Buildings in Time"; The MIT press

FNs bærekraftsmål
<https://www.fn.no/om-fn/fns-baerekraftsmaal/baerekraftige-byer-og-lokalsam>

Thau, Carsten (2010), Arkitekturen som Tidsmaskine; Det Kongelige Danske Kunstakademiets Arkitektskole

<https://dataforsyningen.dk/>

<https://skraafoto.dataforsyningen.dk/>

Google Maps

Eksisterende tegninger fra <https://www.dingeo.dk/>

<https://blivhoert.kk.dk/node/59831/svar>

SAVE-veiledningen (2011) Kulturarvstyrelsen

The Royal Danish Academy of Fine Arts
Schools of Architecture, Design and Conservation
The School of Design